

Vybrané sociální a ekonomické nerovnosti jako překážky pro společenskou resilienci

Ondřej Lánský

Societální (a sociální) resilience

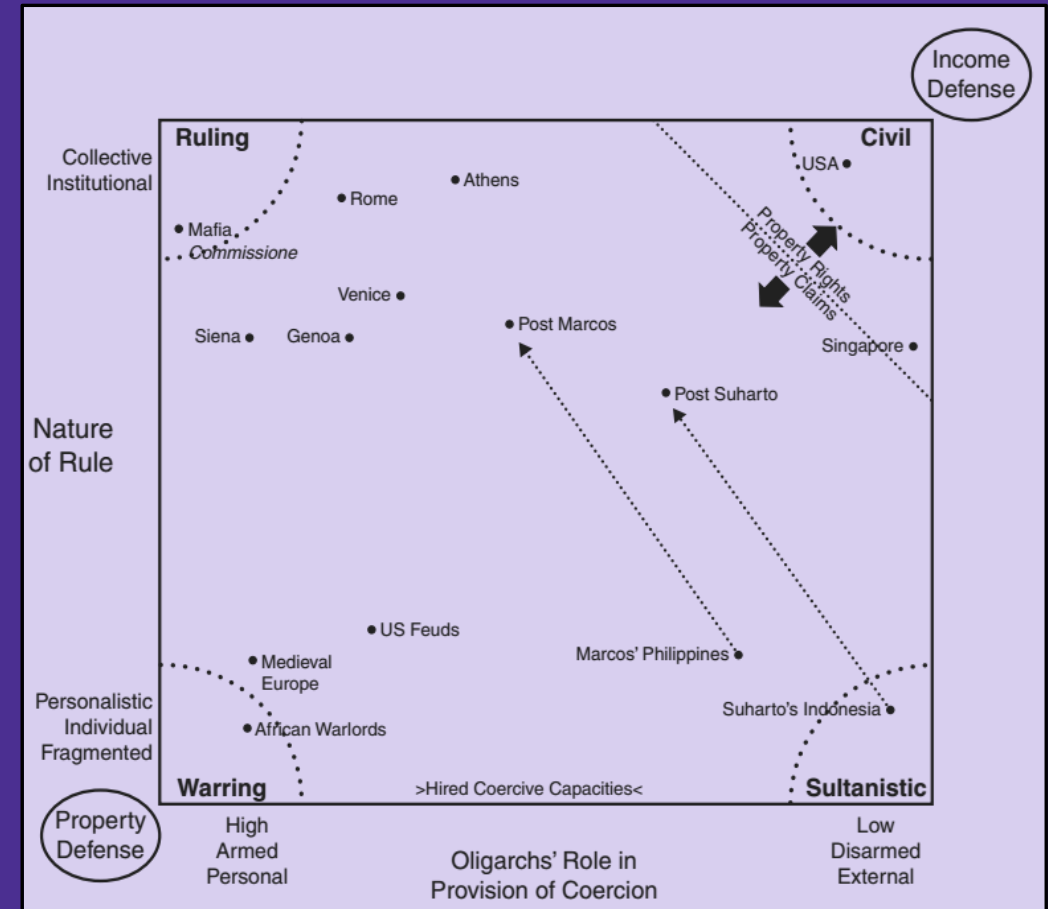
- Societální resilience
 - užší a širší pojetí
 - safety studies: pojem societální resilience jako projev diskurzivního posunu od společenské odpovědnosti k decentralizované síti aktérů
 - sekuritizace a responsabilizace
 - definice NATO: „...je schopnost společnosti odolávat velkým otřesům, jako jsou ozbrojené útoky, přírodní katastrofy, zdravotní krize nebo selhání kritické infrastruktury, a rychle se z nich zotavit, přičemž kombinuje občanskou a společenskou připravenost s vojenskou kapacitou.“
- širší pojetí - části
 - ekonomická resilience
 - politická resilience
 - sociální resilience
 - ekologická resilience
- Politická / demokratická resilience
 - DRS: často zrcadlový koncept pro stabilitu apod.
- náš tým: snaha o jiné pojetí

Pojetí demokratické resilience

- Dva klíčové aspekty:
 - **epistemická nouze**: nejistota poznání (vliv ekologického myšlení; Holling 1973)
 - **adaptace** jako nástroj přežití
- Znaky:
 - nejistota
 - demokracie jako snaha o řešení (distribuci) nejistoty (Näsström 2021)
 - podoba rovnosti

Oligarchie

- vysvětlení vlivu super-bohatých v politice
- úroveň jedinců
- koexistence s demokracií
- 4 ideální typy
 - válčící
 - vládnoucí
 - sultanistická
 - občanská

Teorie oligarchie

- analýza mocenských zdrojů
- Zdroje moci
 - formální politická práva
 - oficiální posty: založeno na pravidlech
 - donucovací moc: stát
 - mobilizační moc
 - individuální schopnost vést lidi
 - materiální moc: bohatství → **obrana/ochrana bohatství**
- Individuální mocenský profil:
 - heuristický nástroj pro rekonstrukci politické moci na úrovni jedince
 - pořadí
 - **MPI: Material Power Index**

Operacionalizace teorie oligarchie v českém kontextu

- Operacionalizace

- Otázka donucení
 - osobní, paramilitární
- Politická mobilizace
 - formy: přímá/zprostředkovaná
 - otázka intenzity
- Mediální moc: věc koncentrace
 - vlastnictví médií
- Role stát – veřejné/oficiální pozice
 - mocenské pozice ve státě a veřejný sektor

1: Donucení: **NE**

2: Politická mobilizace: **ANO**

3: Mediální moc: **ANO**

4: Převzetí státu: **částečně**

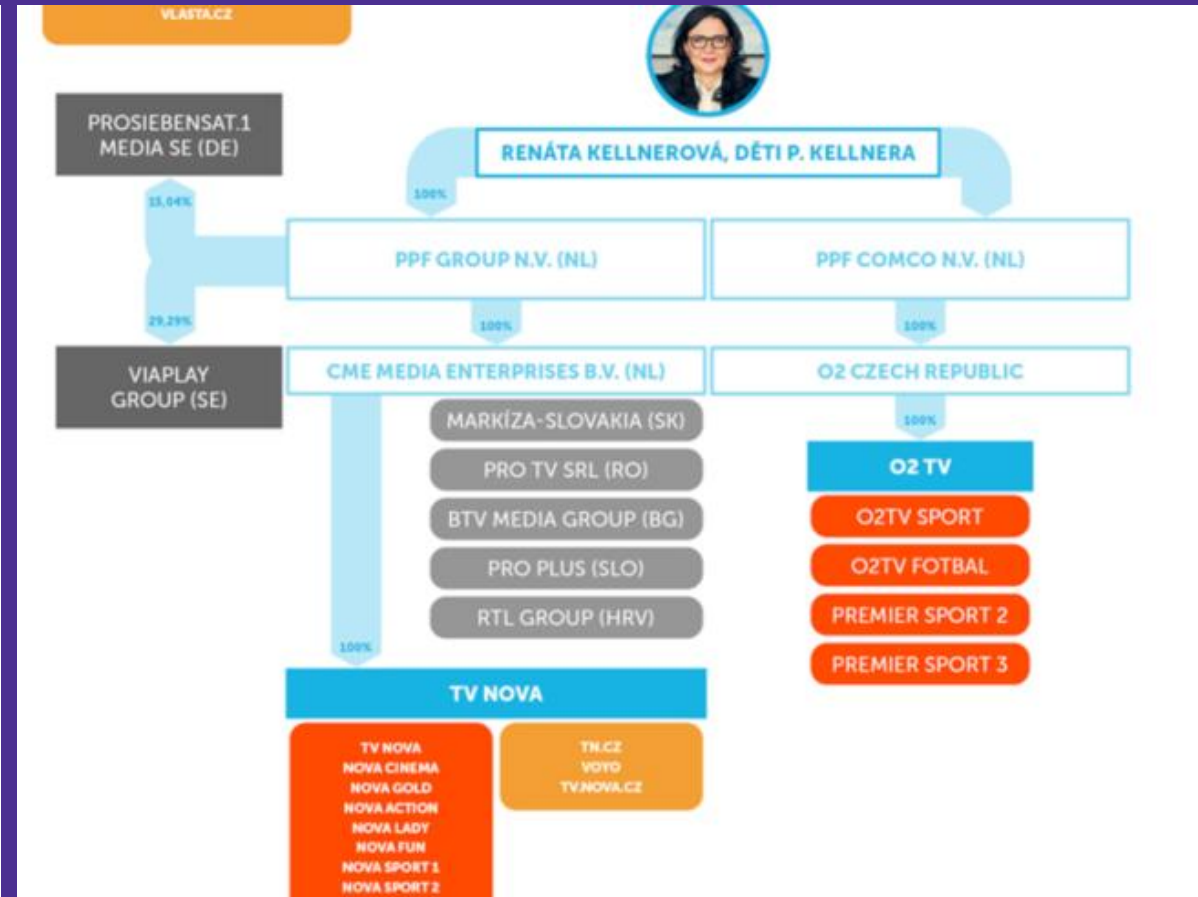
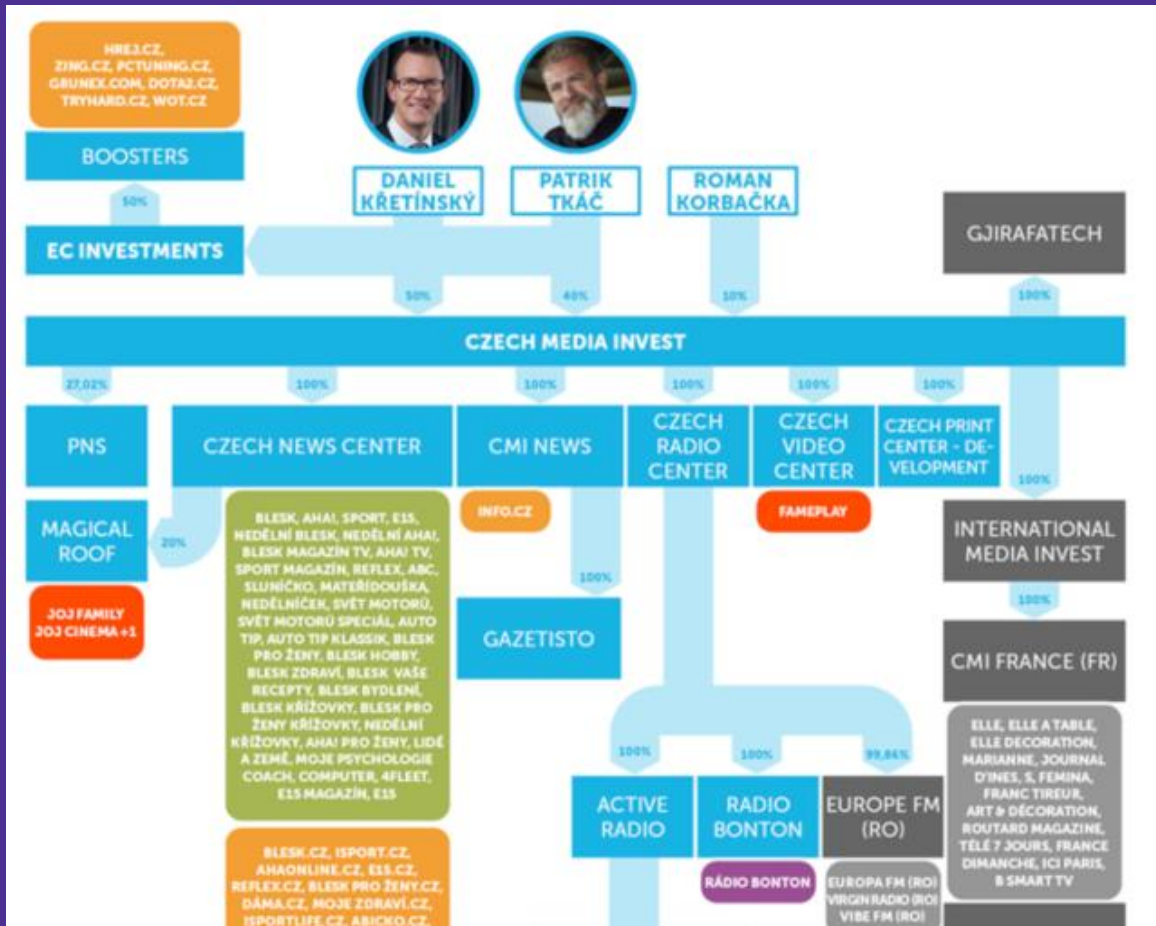
1 a # 2: Donucení a politická mobilizace

1: Ne

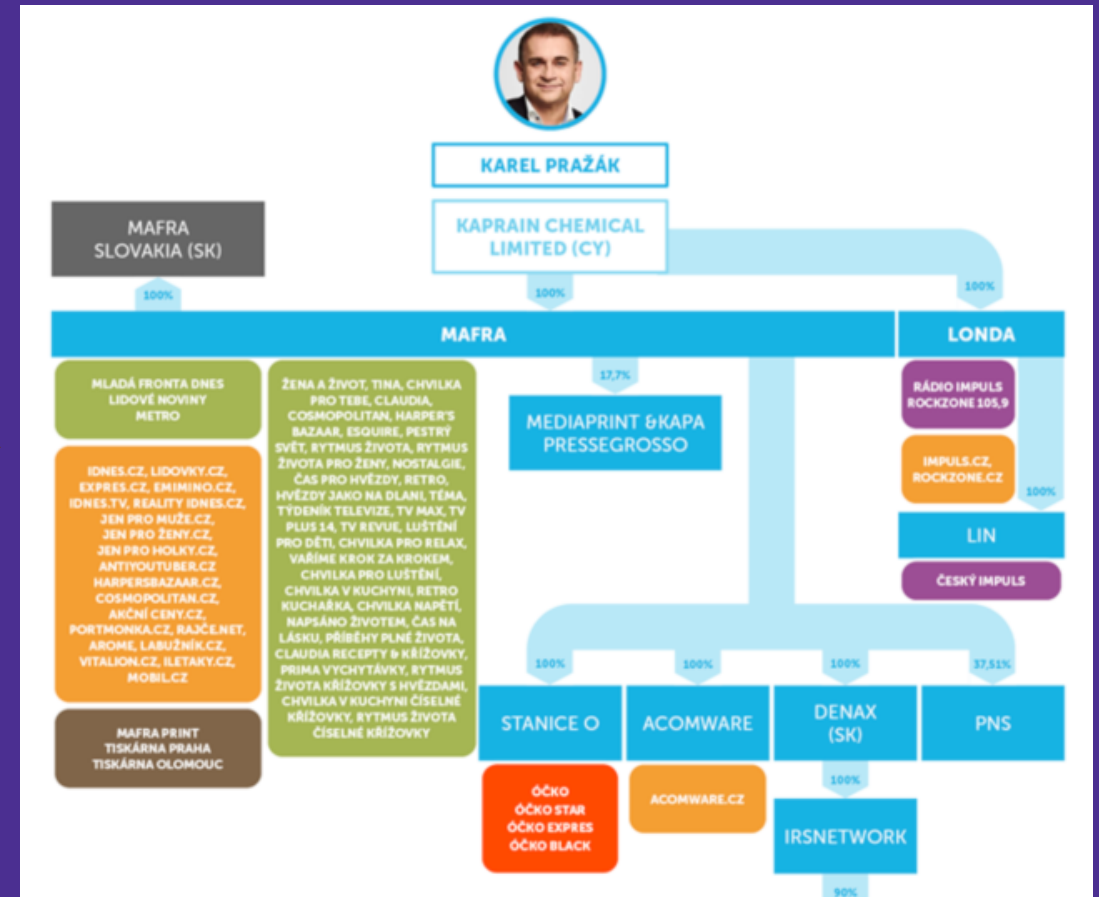
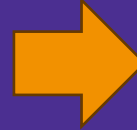
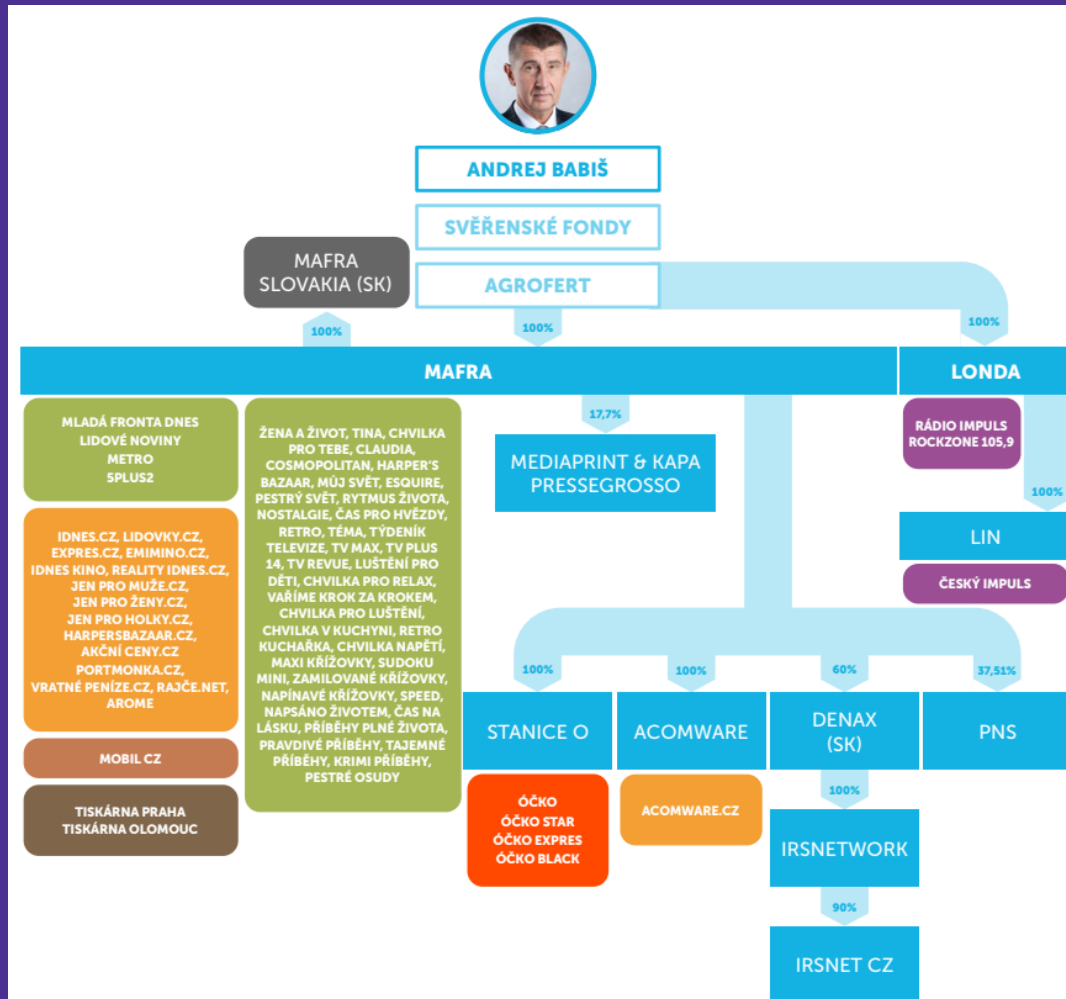
2: Ano

- ANO 2011 (A. Babiš):
 - swing-party (pravice-střed-levice)
 - součást mocenského uskupení: MAFRA, AGROFERT, ANO 2011
- SPD:
 - podnikatelská strana
- obecně: propojenost politiky a podnikatelského prostředí – souvislost s oslabením politické účasti

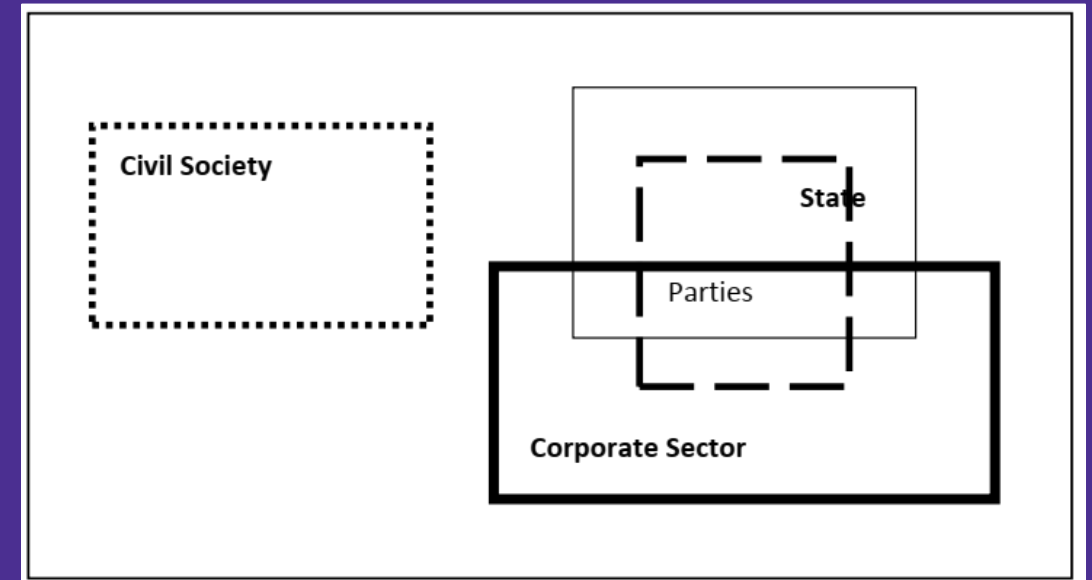
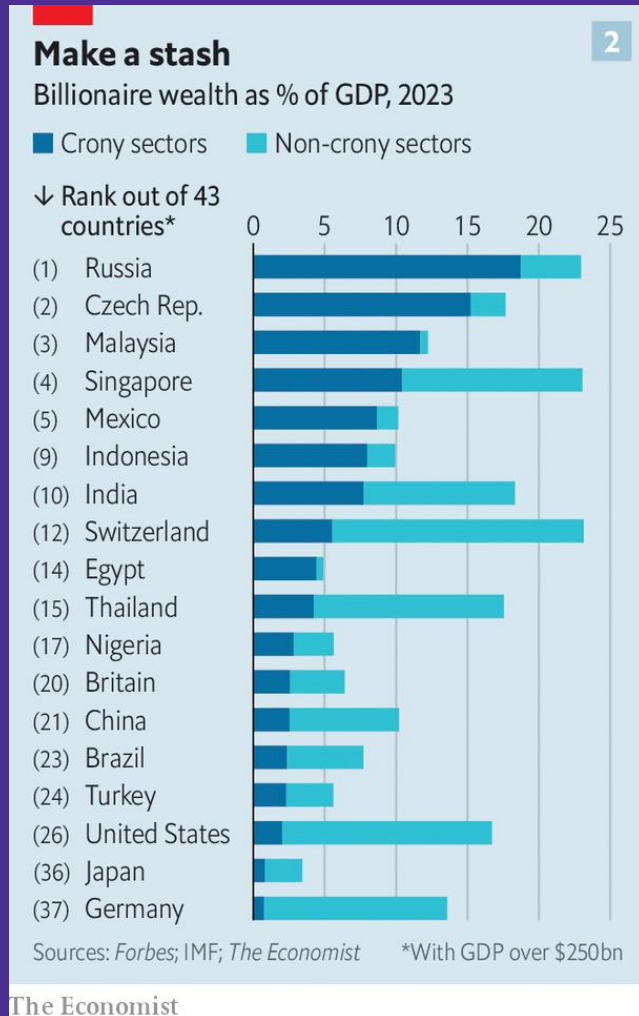
3 Mediální moc

3 Mediální moc

4: Převzetí státu

- 2016: studie LSE: Česko j. příklad corporate state capture in open societies
- 2023: The Economist: klientelistický kapitalismus

MPI pro Česko

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Podíl majetku 20 nejbohatších Čechů podle Forbesu na čistém jmění domácností [%]	4,44	4,57	4,72	5,03	5,85	5,69	6,06
MPI Česko	23322	24030	24887	26570	30977	30247	32330

Možnosti řešení – posílení resilience

- sociální instituce: nejvíce v neprospěch nejvíce zvýhodněných (vs. Rawls)
 - zdanění
 - náklady – konkrétní (slavnosti; viz starověké Atény)
 - smíšené ústavy – třídně podmíněné reprezentativní instituce (středověké republiky)
 - občanství: ne-deliberativní (oligarchové j. nepřátelé; neustálý dohled, kontrola, nedůvěra)

Zdroje

Bergström, Johan. 2018. „An archaeology of societal resilience". *Safety Science* 110:31–38.

Civil-Military Cooperation Centre of Excellence. *Societal Resilience*. Dostupné z WWW: <https://www.cimic-coe.org/cimic/Definitions/Societal-Resilience/#:~:text=Societal%20resilience%2C%20as%20defined%20by,societal%20preparedness%20with%20military%20capacity>

Green, Jeffrey Edward. 2010. *The Eyes of the People. Democracy in an Age of Spectatorship*. Oxford & New York: Oxford University Press.

———. 2016. *The Shadow of Unfairness. A Plebeian Theory of Liberal Democracy*. New York: Oxford University Press.

Holling, Crawford Stanley. 1973. „Resilience and Stability of Ecological Systems". *Annual Review of Ecological Systems* 4:1–23.

Mediaguru. Aktualizovaná mapa mediálního vlastnictví

2024. Dostupné z WWW: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/06/aktualizovana-mapa-vlastniku-ceskych-medii-2024/>

Näsström, Sofia. 2021. *The Spirit of Democracy. Corruption, Disintegration, Renewal*. Oxford: Oxford University Press.

Winters, Jeffrey Alan. 2011. *Oligarchy*. Cambridge: Cambridge University Press.

———. 2013. „Oligarchy and Democracy in Indonesia". *Indonesia* 96:11–33.

———. 2017. „Wealth Defense and the Complicity of Liberal Democracy". In *Wealth: NOMOS LVIII*, editoval Jack Knight a Melissa Schwartzberg, 58:158–225. New York: New York University Press.

Winters, Jeffrey Alan, a Benjamin I. Page. 2009. „Oligarchy in the United States?" *Perspectives on Politics* 7 (4): 731–751.

S PODPOROU

**NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY**

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU